

Андрій Собакарь,

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри адміністративного
права, процесу та адміністративної
діяльності Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСТВА

Працівники поліції, які працюють безпосередньо з населенням, повинні мати стратегію та керуватися чіткими правилами розвитку взаємодії з громадськістю, державними відомствами та органами місцевого самоврядування. Передусім ідеться як про налагодження зовнішньої комунікації, так і про необхідність створення належної внутрішньої системи обміну інформацією, збору даних, складання звітності, процедури проведення інформаційних нарад і аналізу результатів реалізованих заходів (проектів) тощо [1, с. 20]. Тобто, у самих працівників має бути сформоване уявлення про необхідність, важливість та доцільність налагодження взаємодії з метою співпраці, а не протистояння з населенням.

До основних питань, які необхідно врахувати поліцейським, що працюють із населенням, належать:

1. Аналіз проблем безпеки, які можна вирішити у взаємодії з населенням.
2. Визначення соціальних груп населення та пріоритетів у роботі з цими групами.
3. Розробка програм (напрямків роботи) взаємодії з населенням, де будуть враховані інтереси різних соціальних груп.
4. Процедури визначення необхідності та пріоритетності реалізації цих програм у конкретних громадах.
5. Визначення найефективніших методів, способів та форм вирішення проблем безпеки у взаємодії з населенням.
6. Визначення кола партнерів серед державних та місцевих інституцій задля реалізації ініціатив.
7. Спільна розробка плану заходів із залученням партнерів.
8. Вироблення процедур аналізу ефективності реалізованих проектів, зокрема оцінки їхньої відповідності запитам конкретних громад у сфері безпеки [2, с. 45].

Вважаємо, що даний перелік не є вичерпним, оскільки для налагодження ефективної комунікації з громадськістю нашої поліції ще потрібно довго працювати, підвищувати рівень довіри населення, формувати світогляд

громадян по-іншому, мабуть, навіть варто сказати, у світлі європейських цінностей. Ідеально було б привчати громадян до закордонної моделі співпраці, коли за будь-якого неправомірного прояву діяльності, громадяни одразу телефонують до поліції з метою перевірки даної ситуації. Тому багато кримінальних правопорушень присікаються ще на етапі замаху чи навіть готування. Ми вважаємо, що така співпраця дійсно є ефективною та приносить гарний результат.

Тому набір і підготовка ефективних поліцейських груп, які працюють безпосередньо з населенням, вимагає ретельного планування. Цей процес може включати такі заходи: поліцейські групи мають формувати співробітники, які мають належний досвід, з дотриманням належного гендерного балансу. При прийнятті рішення про призначення слід враховувати навички, знання і вміння викликати довіру, необхідні для ефективного налагодження відносин з населенням, особливо з вразливими групами. Зокрема, обов'язковим є належний рівень знань національного законодавства та міжнародних стандартів з прав людини й основоположних свобод.

До особливих навичок поліцейського чи поліцейської належить знання декількох мов (обов'язково – мов меншин, якщо такі проживають на певній території), навички медіації та вирішення конфліктів (комунікативні навички), вміння організувати та проводити зустрічі, навички ведення діалогу, включно з умінням розповідати і слухати. Як було зазначено вище, побудова партнерства між поліцією і суспільством є складним і багатограним процесом [2, с. 46].

Але ми вважаємо, що це є можливим, а маючи надію на краще, варто спробувати змінити відносини, що склались між поліцією та населенням наразі. Часто громадяни з страхом відносяться до поліцейських, бо самі стикались з корупційними міліціонерами раніше чи бачили по телевізору кіно про поганих поліцейських, що лише мають на меті покарати винного, а не розібратися в ситуації. З появою поліції варто викоринити даний стереотип та рухатися в напрямі збільшення рівня довіри до поліцейського та зміни його образу у свідомості громадян.

Неможливо вичерпно описати процедуру його реалізації та надати конкретний алгоритм. Вимоги, умови та можливості впровадження стратегічних цілей «Community policing» змінюються і будуть змінюватися в залежності від місцевих особливостей регіону, криміногенної ситуації, а також бажання самих громад і органів влади стати партнерами та знаходити власні шляхи розв'язання проблем безпеки та запобігання правопорушенням. Звісно, для того, щоб поліція була більш доступною для населення, потрібно створити зразкові поліцейські відділки, обладнані приймальнями для громадян, у яких вони можуть повідомити про свої проблеми, звернутися з проханнями або подати скаргу [2, с. 47].

Тому важливим є всебічне ознайомлення всіх співробітників з концепцією роботи поліції з населенням за місцем проживання (презентації,

семінари, конференції).

На різних майданчиках необхідно організовувати дискусії між співробітниками про нові критерії оцінки роботи поліції, які підкреслюватимуть важливість превентивних заходів.

Оскільки філософія поліцейської діяльності «Community policing» передбачає суттєві зміни в культурі і завданнях звичної роботи правоохоронців, можуть виникнути випадки протидії цим змінами і помилкової інтерпретації нової концепції. У цьому контексті експерти громадянського суспільства неодноразово звертали увагу на те, що трапляються випадки, коли: поліцейські виявляють скептицизм, оскільки нові вимоги асоціюються з «нереалістичними завданнями»; через брак стратегії, завдань і плану роботи поліції з населенням працівники не розуміють необхідність роботи у цьому напрямку, зокрема не розуміють, як нові методи взаємодії з населенням можуть допомогти їм у повсякденній роботі.

Практика показала, що уникнути таких ситуацій можна, якщо буде якісна підготовка поліцейських, яка полягатиме в детальному роз'ясненні того, як модель «Community policing» може допомогти поліцейським службам у запобіганні та зниженні рівня злочинності, тим самим посилюючи довіру населення до правоохоронця. З огляду на це, важливим аспектом у підвищенні рівня довіри до поліції та підтримання довірливих відносин із поліцією є і внутрішньосистемна робота в органах поліції.

Програма навчання повинна включати щонайменше такі питання:

1. Впровадження концепції «Community policing: актуальність, перспективи та виклики для різних регіонів України».
2. Розробка та оцінка ефективності реалізації ініціатив «Community policing».
3. Способи та методи комплексного аналізу проблем безпеки.
4. З'ясування думки населення і використання цих даних у плануванні роботи поліції.
5. Взаємодія між керівниками територіальних органів поліції й органів місцевого самоврядування (розподіл компетенцій і роль місцевого самоврядування в забезпеченні громадського порядку і безпеки).
6. Значення превентивної роботи в діяльності поліції.
7. Діяльність поліції в багатонаціональному суспільстві. Навички, необхідні для роботи в етнічно різноманітній громаді.
8. Механізми взаємодії та комунікації між поліцією і населенням.
9. Діалог та вирішення конфліктних ситуацій [2, с. 49].

Впровадження системи «Community policing» в діяльність сучасних правоохоронних органів має передбачати не лише ряд заходів щодо контакту поліції із населенням. Ця концепція передбачає довгострокове будівництво свідомого та сталого уявлення поліцейських до своєї діяльності як такої, яка повинна забезпечити максимально дружнє ставлення громадян до поліції. Зрозуміло, що особливістю діяльності поліції є професійна деградація, що

цілком пов'язана із постійним баченням того негативу в суспільних відносинах, що найчастіше не сприймається населенням, спілкуванням із особами, які свідомо бажають бути антисоціальною частиною суспільства, однак першочергово концепція має бути спрямована на «перенаправлення» свідомості правоохоронців із карального спрямування на забезпечувальне служіння суспільству. Тоді діяння, що обмежують права громадян з боку поліцейських населенням сприйматимуться як необхідний захід державного впливу на суспільство, а не як свавілля поліції.

Діяльність поліції, заснована на співпраці з населенням, громадою та громадянами і спрямована на попередження правопорушень і злочинів, є нагальною потребою сьогодення. Одним із способів вирішення цього завдання є вдосконалення взаємодії поліції з населенням, що є запорукою довіри населення до поліції. Впровадження в діяльність поліції новітніх форм взаємодії має бути спрямоване на покращення співробітництва поліції та громадськості, підвищення ефективності роботи поліції. Головними у цьому аспекті є ініціатива, бажання змін і чітке розуміння керівниками поліції та поліцейськими того, що налагоджена взаємодія поліції в усіх напрямках діяльності є запорукою відтворення довіри населення до поліції, зниження рівня правопорушень і злочинів. Тому органи Національної поліції України зобов'язані постійно взаємодіяти з населенням на засадах партнерства, здійснювати інформаційну взаємодію з іншими органами державної влади України, органами правопорядку іноземних держав і міжнародними організаціями, керівниками органів місцевого самоврядування, а також відпрацьовувати взаємодію керівників територіальних органів Національної поліції між собою та взаємодію поліції з громадськістю.

1. Логвиненко Б. О., Кравченко І. С. Взаємодія поліції та суспільства на засадах партнерства в діяльності підрозділів превентивної діяльності: Методичні рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 20 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/2425/1/%D0%9C%D0%95%D0%A2%D0%9E%D0%94%D0%98%D0%A7%D0%9A%D0%90%20VZAEMODIJA.pdf>

2. Уляна Шадська. Безпека громади: пошук спільних рішень. *Експертний центр з прав людини*. 2018. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/350/Bezpeka_Hromad.pdf